

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 7. juni 2024
(OR. en)

10777/24

SOC 429
EMPL 247
MI 579
COMPET 621
ECOFIN 647
EDUC 200
SAN 323
ELARG 78

NOTE

fra:	formandskabet
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Det indre markeds sociale dimension – <i>Orienterende debat</i>

Vedlagt følger til delegationerne en styringsnote fra formandskabet om ovenstående emne med henblik på den orienterende debat på samlingen i EPSCO-Rådet den 20. juni 2024.

Det indre markeds sociale dimension

Orienterende debat om arbejdsmarkeds- og socialpolitikernes rolle i oprettelsen af et bæredygtigt indre marked for alle

På anmodning fra Spanien, Belgien og Europa-Kommissionen forelagde den tidligere italienske premierminister Enrico Letta i april på opfordring af Det Europæiske Råd¹ sin rapport "Much more than a Market – Speed, Security, Solidarity – Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens"² for Det Europæiske Råd. De nuværende og kommende rådsformandskaber blev derefter opfordret til at fortsætte arbejdet med anbefalingerne i denne rapport senest inden årets udgang³.

Rapporten har til formål at forny det indre marked og gøre status over udviklingen, siden det blev oprettet, og de udfordringer, det står over for: "Det indre marked er i dag, mere end tredive år efter sin oprettelse, fortsat en hjørnesteen i den europæiske integration og de europæiske værdier, der tjener som en stærk katalysator for vækst, velstand og solidaritet. Det internationale scenarie har imidlertid ændret sig markant, hvilket understreger behovet for at udvikle et nyt indre marked". I rapporten opfordres der til en øjeblikkelig styrkelse for at tilpasse det indre marked til den aktuelle situation og forberede det på fremtiden.

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7-2023-INIT/da/pdf>.

² <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/m5jlwe0p/euco-conclusions-20240417-18-en.pdf>.

Indbyrdes forbindelser mellem politikker

Et sådant styrket indre marked er ifølge rapporten afgørende for at gennemføre den retfærdige, grønne og digitale omstilling, som EU har brug for, og som vil støtte det økonomiske og sociale grundlag: "En strukturel støtte til omstillingen er et grundlæggende mål inden for Den Europæiske Unions strategiske ramme. Drøftelserne må dog ikke kun fokusere på de omkostninger, der er forbundet med denne omstilling. Det er afgørende at anerkende de vidtrækkende fordele, som denne omstilling giver både borgere, virksomheder og arbejdstagere. Investering i og finansiering af denne omstilling er ikke kun en finansiel beslutning; det er formentlig det mest strategiske valg, EU kan træffe for at sikre en betydelig konkurrencefordel på den globale scene, samtidig med at de sociale standarder, som Europa med stolthed nyder godt af, bevares og udvikles". Dette er i høj grad i overensstemmelse med La Hulpe-erklæringen om fremtiden for den europæiske søjle for sociale rettigheder⁴, der understreger bestræbelserne på at opnå et socialt Europa, "som skal skabe sociale og økonomiske fremskridt, sikre lige muligheder for alle, job af høj kvalitet og rimelige arbejdsvilkår, mindske fattigdom og uligheder og fremme en rimelig og retfærdig omstilling til klimaneutralitet".

I rapporten, som også bør ses i sammenhæng med Mario Draghis kommende rapport om fremtiden for EU's konkurrenceevne, henvises der til EU's unikke model for den sociale markedsøkonomi, og de indbyrdes forbindelser mellem økonomiske og sociale politikker fremhæves: "En stærk social dimension på EU's indre marked fremmer inklusiv velstand, sikrer rimelige muligheder, arbejdstagerrettigheder og social beskyttelse for alle og bidrager samtidig til vækst og konkurrenceevne. Den styrker Den Europæiske Unions engagement i solidaritet, mindsker uligheder og fremmer alle borgeres velfærd i overensstemmelse med værdierne i den europæiske søjle for sociale rettigheder med henblik på en sammenhængende Union med mennesket i centrum". Dette er den samme indbyrdes forbindelse, der fremhæves i de foreslåede konklusioner om betydningen af arbejdsmarkedet, kvalifikations- og socialreformer og investeringer for modstandsdygtige økonomier, som Rådet opfordres til at godkende, og som understreger den gensidigt forstærkende karakter af menneskers trivsel og økonomisk vækst.

⁴ <https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/media/bj0adazv/declaration-finale.pdf>.

Anbefalinger

I rapporten konstateres det, at EU for at styrke det indre marked er nødt til at sikre finansiering til kommende udfordringer såsom den grønne og den digitale omstilling og en stærk strategisk autonomi, herunder et styrket forsvar. I den forbindelse fremsættes der en række specifikke anbefalinger, herunder indførelse af en "femte frihed" til fremme af forskning, innovation og uddannelse og kompetenceudvikling, virkeliggørelse af en opsparings- og investeringsunion (en omdøbt kapitalmarkedsunion) med henblik på at bevare europæiske private opsparinger og tiltrække yderligere ressourcer fra udlandet, en revideret forvaltningsramme for statsstøtte, foranstaltninger til håndtering af skattemæssig fragmentering og en mere strategisk anvendelse af offentlige udbud.

I rapporten understreges endvidere SMV'ernes særlige betydning for det indre marked, og der foreslås en EU-kodeks for erhvervsret, der giver virksomhederne en 28. ordning for udøvelse af aktiviteter inden for det indre marked og omfatter en systematisk kodificering af de eksisterende EU-retlige rammer suppleret med nye europæiske værktøjer. En sådan ordning vil også omfatte beskæftigelsesretlige elementer. I rapporten opfordres der også til at fjerne hindringer for midlertidig grænseoverskridende levering af tjenester.

Rapporten fra Enrico Letta indeholder mange forslag vedrørende arbejdsmarkedet og det sociale område. Den giver "opholdsfrihed" en central plads som supplement til "fri bevægelighed": "Fri bevægelighed er et værdifuldt aktiv, men det bør være et valg, ikke en nødvendighed". Dette kræver politikker, der skal afhjælpe regionale skævheder, herunder gennem en stærk EU-samhørighedspolitik og andre finansieringsinstrumenter og teknisk bistand til regioner, der står i stampe, er i tilbagegang og/eller lider under hjerneflugt og affolkning. Desuden opfordres der i rapporten til støttemekanismer for EU-borgere, der vender tilbage til deres hjemland efter at have arbejdet i udlandet, og der fremsættes et forslag om indførelse af en særlig EU-ordning for digitale grænsearbejdere.

I denne forbindelse påpeges det i rapporten, at "mangel på økonomisk overkommelige boliger er et stort problem", som også bringer bevægelsesfriheden i modtagelsesområder i fare, og ikke kun i de områder, der oplever affolkning. Mange byer og regioner i hele EU står over for en alvorlig mangel på økonomisk overkommelige boliger". I rapporten slås der til lyd for en revision af udformningen og anvendelsen af de EU-instrumenter og -politikker, som har en direkte eller indirekte indvirkning på de nationale boligmarkeder, og for, at der oprettes en taskforce vedrørende økonomisk overkommelige boliger.

For at lette arbejdskraftmobiliteten yderligere foreslår Enrico Letta at mindske hindringerne ved at udvide ordningen for automatisk anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer, foretage en vurdering af behovet for og omfanget af erhvervsregulering samt forenkle anerkendelsen af akademiske kvalifikationer og øge læringsmobiliteten. Der opfordres i rapporten desuden til bedre koordinering af socialsikring og yderligere digitalisering, da digitalisering har et enormt potentiale til at fremme fair mobilitet og forenkle procedurerne. I rapporten foreslås det derfor, at alle medlemsstater gennemfører systemet til elektronisk udveksling af oplysninger vedrørende socialsikring (EESSI) fuldt ud og deltager i ESSPASS-pilotaktiviteter vedrørende digitalisering af personbårne dokumenter, herunder det europæiske sygesikringskort.

I rapporten foreslås det endvidere at sikre større sammenhæng i gennemførelsen af det ændrede EU-udstationeringsdirektiv for at mindske den administrative byrde, bevæge sig i retning af et fælles elektronisk format for udstationeringserklæringer og præcisere de retlige rammer for udstationering af tredjelandstatsborgere, herunder dem, der arbejder gennem vikarbureauer eller rekrutteres via formidlere⁵. Enrico Letta opfordrer også til, at Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed styrkes ved at godkende anbefalingerne i det belgiske formandskabs rapport "Fair mobility in the EU and the role of the European Labour Authority"⁶. Mere generelt slår Enrico Letta til lyd for at regulere underleverandørpraksis med henblik på at forhindre udnyttelse og sikre overholdelse af arbejds- og sikkerhedsstandarder.

Inden for området sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen opfordres der i rapporten til mere bindende regler om mental sundhed, herunder stress og udbændthed, og de risici, der er forbundet med klimaændringer, baseret på retningslinjerne fra Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur (EU-OSHA)⁷. I rapporten anbefales det at prioritere indsamling af detaljerede statistikker, navnlig om hyppigheden i og alvoren af hændelser, der involverer udstationerede og mobile arbejdstagere, med henblik på at udforme evidensbaserede sikkerhedspolitikker. I rapporten opfordres der også til, at der indføres retningslinjer for udbud, der gør det muligt at prioritere kontrahenter, som overholder standarderne for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og som overholder bestemmelserne om socialt ansvar.

⁵ I overensstemmelse med punkt 20 i La Hulpe-erklæringen.

⁶ https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/news/report_ela_eu2024be_0.pdf.

⁷ I overensstemmelse med punkt 24 i La Hulpe-erklæringen.

Mere generelt foreslås det i rapporten at styrke modstandsdygtigheden på sundhedsområdet, herunder gennem strømlinet lovgivning om kliniske forsøg. Det påpeges også, at befolkningens aldring og finanspolitiske stramninger udgør betydelige udfordringer for EU's sundhedssystem, hvilket påvirker både udbuds- og efterspørgselssiden af sundhedsydelserne. I rapporten fremhæves behovet for flere langtidsplejefaciliteter, hjemmeplejetjenester og specialiserede sundhedsprofessionelle, der er uddannet til at tage hånd om ældre patienters unikke behov.

I overensstemmelse med Val Duchesse-erklæringen⁸ anerkender rapporten den sociale dialog grundlæggende rolle i EU's arkitektur, og den opfordrer til en ambitiøs gennemførelse af direktivet om mindstelønninger og til, at Rådets henstilling om styrkelse af den sociale dialog i EU og den fremtidige pagt for den europæiske sociale dialog indarbejdes i national praksis. Det bemærkes også i rapporten, at reglerne for det indre marked skal give plads til kollektive overenskomstforhandlinger og lokale repræsentative strukturer.

I rapporten anbefales det endvidere at skabe de rette betingelser for, at socialøkonomiske aktører kan operere på det indre marked, ved at lette deres adgang til finansiering⁹. Det foreslås at tilpasse den generelle gruppefritagelsesforordning vedrørende statsstøtte til sociale virksomheder, revurdere reglerne for støtte til ansættelse af ugunstigt stillede arbejdstagere og give mulighed for strategisk anvendelse af offentlige udbud til støtte for den sociale økonomi.

Enrico Letta opfordrer endvidere til konstante investeringer i og en struktureret tilgang til tjenesteydelser af almen interesse for at sikre, at borgerne kan udøve deres grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, og foreslår, at der udarbejdes en handlingsplan for tjenesteydelser af almen interesse af høj kvalitet¹⁰. Betydningen af disse tjenesteydelser bør ikke undervurderes: På grundlag af den metode, der blev anvendt i en tidligere undersøgelse foretaget af Cambridge Econometrics¹¹, anslø det belgiske føderale planlægningsorgan¹², at tjenesteydelser af almen interesse i EU tegner sig for 28,4 % af den samlede værditilvækst (3 721 mia. EUR), 31,1 % af den samlede beskæftigelse (65,2 mio. arbejdstagere) og 19,7 % af de samlede investeringer (632,6 mia. EUR).

⁸ Treparsaterklæring om en blomstrende europæisk social dialog:
<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=27309&langId=en>.

⁹ Jf. også punkt 23 i La Hulpe-erklæringen.

¹⁰ Jf. også punkt 31 i La Hulpe-erklæringen.

¹¹ Mapping evolutions in Public Services in Europe: towards increased knowledge of industrial relations (maj 2013).

¹² Statistical update on Services of General Interest (SGIs):
https://www.plan.be/uploaded/documents/202405230930470.REPORT_update_statistics_SGIs_13006.pdf.

Forvaltningselementer

Rapporten indeholder desuden mange forvaltningsorienterede anbefalinger, som er yderst relevante for politiske beslutningstagere på det beskæftigelsesmæssige og sociale område. Det bemærkes i rapporten, at det er nødvendigt at udvikle europæiske dataområder inden for nøglesektorer for at fremme datadeling og -anvendelse til gavn for økonomien og samfundet. Der opfordres til, at cybersikkerheden styrkes gennem regler, standarder og praksis, som beskytter kritisk infrastruktur og borgernes data. Selv om der ikke er nogen direkte henvisning til det sociale område (i modsætning til det europæiske sundhedsdataområde), er denne opfordring i høj grad i overensstemmelse med de foreslåede konklusioner om betydningen af arbejdsmarkedet, kvalifikations- og socialreformer og investeringer for modstandsdygtige økonomier, som berører forbedring af adgangen til administrative data med henblik på politikevaluering og konsekvensanalyse, samtidig med at beskyttelsen af personoplysninger sikres.

For at forbedre evidensbaseret politikudformning og fremme effektive offentlige forvaltninger yderligere foreslås det i Enrico Lettas rapport at styrke instrumentet for teknisk støtte, som stiller skræddersyet ekspertise til rådighed til støtte for reformen og moderniseringen af offentlige forvaltninger på alle niveauer, så de bedre kan gennemføre EU-lovgivningen og EU's prioriteter. I rapporten foreslås det at fremme digitalisering og forvaltningsmæssig modernisering inden for offentlige forvaltninger med henblik på effektivt at tilpasse sig den digitale og den grønne omstilling, og der foreslås en ny facilitet – en pagt til styrkelse af samarbejdet mellem og ekspertisen i de europæiske forvaltninger (Pact enhancing European Administrations' Cooperation, PEACE) – for at sætte offentlige forvaltninger i stand til bedre at håndtere fremtidige chok. Selv om det ikke nævnes i rapporten, kan det veletablerede samarbejde inden for det europæiske netværk af offentlige arbejdsformidlinger tilsyneladende tjene som inspirationskilde i denne henseende. For at fremme grænseoverskridende samarbejde mellem forvaltningerne foreslår Enrico Letta også at give SOLVIT et EU-retsgrundlag og sikre operationel stabilitet og ensartede procedurer.

I lyset af den kommende udvidelse af Unionen foreslår Enrico Letta i sin rapport at give kandidatlandene mulighed for at nyde godt af fordelene ved det indre marked på områder, hvor de hurtigt er i stand til at leve op til gældende EU-ret, samtidig med at stabiliteten i både deres økonomier og det indre marked sikres, og betydningen af politisk integration baseret på fælles værdier understreges. Han foreslår også at hjælpe kandidatlandene med at udvikle den administrative og institutionelle kapacitet til at absorbere og udnytte EU-midlerne optimalt, og opfordrer til, at kandidatlandene gradvist integreres i EU-strukturerne med henblik på at fremme stærkere forbindelser mellem dem og medlemsstaterne, hjælpe dem til at føle sig værdsat og fremme en følelse af at være del af et EU-fællesskab. Endelig slår Enrico Letta til lyd for, at der udformes et robust system af beskyttelsesklausuler, overgangsperioder og andre værktøjer med henblik på at forebygge og afbøde potentielle negative virkninger af integrationen på det indre marked for begge parter. Dette har en klar relevans for området beskæftigelse og sociale anliggender, hvor der bør drages lære af erfaringerne fra tidligere udvidelser.

På denne baggrund opfordres ministrene til at drøfte følgende spørgsmål:

- 1. Hvordan vurderer du forslagene i Enrico Lettas rapport vedrørende beskæftigelses-, kvalifikations- og socialpolitikker og forvaltningen heraf?*
- 2. Hvilke af rapportens anbefalinger bør prioriteres? Hvilke andre elementer vedrørende dagsordenen for beskæftigelse, sociale anliggender og ligestilling anser du for at være mest relevante ud fra et bæredygtigt og inklusivt indre markedsperspektiv?*